

капіталом із метою трансформації освіти за рахунок доступу до найбільш повного набору даних про освітні інновації, інтелектуальних інструментів і глобальної мережі людей та ідей. HolonIQ допомагає підприємствам, установам, урядам та інвесторам стимулювати зростання та інновації, пов'язуючи мільярди точок даних про освітні стартапи, технології, школи, університети, робочі місця, навички, дослідження і патенти, а також застосовує машинне навчання для аналізу, оцінки і виявлення закономірностей.

Використання загальної структури глобального освітнього ландшафту підтримує відкриття інноваційних ініціатив і доступ до них, надає можливості для співпраці та порівняльного аналізу, зменшує перешкоди на шляху до інновацій і дозволить аналізувати і відображати тенденції всередині або між інноваційними кластерами.

Список використаної літератури

1. *Терещицый С. О.* Сучасні освітні ландшафти. Київ : Фенікс, 2016. 309 с.
2. *Будзинская О. В., Мартынов В. Г., Шейнбаум В. С.* «Образовательный ландшафт» в эпоху технологической трансформации. *Вестник Воронежского государственного университета. Серия «Экономика и управление»*. 2018. № 3. С. 75–81.
3. Эпоха «гринфилда» в образовании. Исследование Центра образовательных разработок Московской школы управления «Сколково» (SEDeC), сентябрь 2013. URL: skolkovo.ru/public/media/documents/research/education_10_10_13.pdf (дата звернення: 08.12.2020).
4. *Мартіненайте Л.* Ландшафт і його теоретичні інтерпретації. *Народна творчість та етнологія*. 2011. № 3. С. 91–95.
5. *Ковалёв А.* Что же следует понимать под ландшафтом? URL: http://www.geography.pp.ua/2010/11/blog-post_17.html (дата звернення: 08.12.2020).
6. *Ковалёв А. П.* Ландшафт сам по себе и для человека: монография. Харьков: Бурун Книга, 2009. 928 с.
7. *Coelen T., Heinrich A. J., Million A.* (2019) Local Educational Landscapes in Germany: Interfaces and Interlacings Between Education and Urban Development. In: Jahnke H., Kramer C., Meusburger P. (eds) *Geographies of Schooling. Knowledge and Space*, vol 14. Springer, Cham. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-030-18799-6_3 (дата звернення: 08.12.2020).
8. *Coates M.* (2010). *Shaping a new educational landscape: creating a new context for learning*. New York, Continuum International Pub. Group. URL: <https://www.bloomsbury.com/us/shaping-a-new-educational-landscape-9780826432582/> (дата звернення: 08.12.2020).
9. *Martin J. R.* (2017). *Changing the Educational Landscape: Philosophy, Women, and Curriculum*. URL: <http://www.tandfebooks.com/isbn/> (дата звернення: 08.12.2020).
10. *Harrison A., Hutton L.* (2014). *Design for the changing educational landscape: space, place and the future of learning*. URL: <http://site.ebrary.com/id/10783039> (дата звернення: 08.12.2020).
11. 2021 Global Learning Landscape. An open source taxonomy for the future of education. Mapping the learning and talent innovation landscape. HolonIQ 2018 (Updated 4 Jan 2019). URL: <https://www.globallearninglandscape.org/> (дата звернення: 08.12.2020).

Віктор СТРЕЛЬНИКОВ

АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Актуальність нової науки – акмеології – для підготовки фахівців із соціальної роботи зумовлена новими вимогами до освіти в контексті інтенсивних соціально-економічних трансформацій і демократизації українського суспільства. Сьогодні існує нагальна потреба по-новому осмислити стан і завдання професійної підготовки спеціалістів соціальної сфери, адже освіта, кваліфікація і професіоналізм зайнятих у процесі соціального діяльності прямо впливають на темпи формування матеріальних та духовних цінностей суспільства.

У сучасних умовах надзвичайно актуальною є проблема компетентності й професіоналізму, адже праця значної кількості людей у політиці, економіці, сфері

управління, науці та інших галузях є малоефективною. Лише фахівець із соціальної роботи – справжній професіонал своєї справи – здатний забезпечити ефективну соціалізацію людини в соціумі.

Соціалізація вважається ширшим поняттям, ніж освіта – це процес і результат включення людини в суспільство завдяки засвоєнню і більш чи менш активному творенню особистістю соціального досвіду, історично накопиченої культури. Поза суспільством індивід не зможе відтворити свої сутнісні характеристики і розвинути власне людські властивості. Так вважали В. Вагнер, В. Бехтерев, Н. Ланге, П. Лесгафт, А. Лазурский, П. Каптерев, А. Красновський, Л. Виготський та інші. Таким чином, розгляд суті сучасної освіти через призму соціалізації продовжує вказану традицію.

Дослідження професіоналізму педагогічної діяльності складає предмет педагогічної акмеології. Акмеологія – (від грец. акме – вершина, найвища точка, і logos – слово, вчення) – наука про шляхи досягнення вершин професіоналізму, про закономірності розвитку та функціонування найвищої творчої діяльності людей; наука, що вивчає проблеми удосконалення і корекції професійної діяльності.

Педагогічна акмеологія – галузь науки акмеології, яка виникла порівняно недавно на межі природничих, суспільних та гуманітарних дисциплін і вивчає феноменологію, закономірності і механізми розвитку людини на етапі її зрілості і особливо при досягненні нею найбільш високого рівня у цьому розвитку. Етапи зрілості, розквіту професійних сил трактуються як зрілість розвитку фахівця, досконалість у будь-яких аспектах прояву себе і функціонування, а психологічний стан особистості характеризується досягненням найбільш високих показників у діяльності і творчості.

Педагогічна акмеологія вивчає професійне становлення педагога, досягнення ним вершин у фаховій діяльності, розвитку компетентності шляхи і способи його вдосконалення як професіонала (С. Архипова, В. Андрєєв, Є. Богданов, О. Бодалев, В. Гладкова, А. Деркач, О. Кириченко, Н. Кузьміна, А. Кузьмінський, Л. Лебедик [1–9], А. Реан, В. Сластьонін, Т. Троїцька та ін.).

Виокремимо на основі наших попередніх досліджень [10–17] принципи підготовки фахівців із соціальної роботи та акмеологічні закони означеного процесу, зокрема: варіативності, усвідомленої перспективи, рефлексивної креативності, ергономічності, гнучкості, інтерактивності й індивідуального консультування.

Так, принцип варіативності орієнтує кожного фахівця із соціальної роботи на розробку власної програми і стратегії діяльності, дозволяє створити цілісне уявлення про соціальну роботу.

Принцип усвідомленої перспективи визначає ставлення людини до прийняття й усвідомлення комплексної мети соціальної роботи як особистісно значимої, установлює поетапну програму дій із вказівкою бажаного результату.

Принцип рефлексивної креативності передбачає, що соціальна робота має організовуватися на основі індивідуально-творчого підходу до засвоєння знань з використанням сучасних інформаційних технологій.

Принцип ергономічності вимагає урахування затрат часу, необхідного для вивчення конкретних проблем; забезпечує передбачення наслідків і затрат, зумовлених вибором стратегії дій.

Принцип гнучкості вимагає створення адаптивної структури соціальної роботи, залежної від: рівня підготовки того, на кого вона спрямована; передбачуваного кінцевого результату; результатів проходження попередніх етапів підготовки фахівців із соціальної роботи.

Принцип інтерактивності реалізує ідею використання досвіду як одного з джерел соціальної роботи, визначає взаємозв'язок процесів соціальної роботи і логіки розвитку професіонала в структурі соціальної діяльності.

Принцип індивідуального консультування передбачає консультування зі змісту соціальної роботи, вибір оптимальних шляхів і методів досягнення мети з урахуванням індивідуальних особливостей.

Компетентнісний підхід в акмеології дав змогу виявити акмеологічні закони: 1) закон особистісно-професійного розвитку і примноження особистісного потенціалу, який: встановлює взаємозв'язок між процесом становлення професійної компетентності і формуванням особистісної цілісності; констатує, що рушійною силою особистісно-професійного розвитку є різні протиріччя між перспективним, потенційним і наявним; розкриває зміст особистісно-професійного розвитку у контексті зміни співвідношення індивідуалізації і соціалізації, примноження потенціалу, зміни мотиваційної сфери особистості і її потреб, розширення об'єктного і предметного полів діяльності, зростання професійної педагогічної компетентності тощо; 2) закон самовираження особистості у професії, який виокремлює процеси і механізми професійного самовизначення, самоствердження, самореалізації, професійного образу «Я» і особистісно-професійного зростання у контексті самовираження особистості в професії.

Компетентнісний підхід допомагає фахівцеві з соціальної роботи визначити траєкторію зростання як індивідуально вибраний ним шлях досягнення професіоналізму та шляхи подолання професійних деформацій особистості соціального педагога (емоційного «згорання» і «професійного насичення і виснаження»). Важливу методологічну роль виконують такі положення акмеології: у акмеологічному розумінні педагогічний професіоналізм розглядається як стійка властивість суб'єкта, яка забезпечує високу продуктивність педагогічної діяльності, її гуманістичне спрямування; рівнями і етапами професіоналізму діяльності і зрілості особистості соціального педагога є: оволодіння професією; педагогічної майстерності, самоактуалізації соціального педагога в професії; педагогічної творчості.

На основі акмеологічного підходу модель професіоналізму педагогічної діяльності розглядається як динамічна система, яка включає три структурні елементи: професіоналізм знань; професіоналізм педагогічного спілкування; професіоналізм самовдосконалення.

Список використаної літератури

1. *Лебедик Леся*. Вимірники педагогічної компетентності викладачів закладів вищої і передвищої освіти / Леся Лебедик // Імідж сучасного педагога. – 2020. – № 1 (190). – С. 29–33.
2. *Лебедик Л. В.* Дидактичні принципи формування ІКТ-компетентностей майбутніх учителів математики у процесі фахової підготовки / Л. В. Лебедик // Фізико-математична освіта : науковий журнал. – 2017. – Вип. 3(13). – С. 215–219.
3. *Лебедик Леся*. Інтерактивні технології навчання майбутніх фахівців у сфері соціальної роботи / Леся Лебедик, Віктор Стрельніков // Імідж сучасного педагога. – 2020. – № 4 (193). – С. 49–53.
4. *Лебедик Л. В.* Компетентнісний підхід до проектування системи підготовки викладачів вищої школи в умовах магістратури / Л. В. Лебедик // Дидаскал : часопис / О. Ільченко (гол. ред.). – Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2017. – Вип. 17 : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. із міжнар. участю «Інноваційність в освіті: пошуки і перспективи розвитку», 22–23 листопада 2016 р. – 488 с. – С. 154–158.
5. *Лебедик Л. В.* Компетентнісний підхід у підготовці викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури / Л. В. Лебедик // Педагогічні науки. – Вип. 66-67. – Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2016. – 245 с. – С. 53–58.
6. *Лебедик Л.* Педагогічна компетентність магістра економіки / Л. Лебедик // Імідж сучасного педагога. – 2009. – №4 (93). – С. 44–49.
7. *Лебедик Л. В.* Перспективи удосконалення форм підготовки викладачів вищої школи в умовах магістратури / Л. В. Лебедик // Підготовка соціального педагога на засадах партнерства. Матеріали науково-практичної конференції 24 листопада 2015 року / За редакцією М. П. Васильєвої. – Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди. – 2015. – 144 с. – С. 74–75.

8. Лебедик Л. В. Формирование общих и профессиональных компетенций магистра экономики как будущего преподавателя / Л. В. Лебедик // Теоретико-методические основы внедрения компетентностного подхода в высшей школе: монография / под ред. д. пед. н., проф. В. Ю. Стрельникова. – Харьков: Издательство Иванченко И. С., 2018. – 390 с. – С. 167–177.

9. Лебедик Л. В. Формування професійної компетентності магістрів педагогіки вищої школи / Л. В. Лебедик // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»: Зб. наук. пр. – Переяслав-Хмельницький, 2013. – Вип. 28. – Т. 1. – 460 с. – С. 180–185.

10. Стрельников В. Ю. Акмеологічна компетентність викладача вищої школи / В. Ю. Стрельников // Вісник Черкаського університету. Серія Педагогічні науки. – № 31 (244). – Черкаси: ЧНПУ імені Богдана Хмельницького, 2013. – С. 71–74.

11. Стрельников В. Ю. Інноваційні технології підготовки соціальних педагогів до роботи в умовах спеціальних навчальних закладів / В. Ю. Стрельников // Новітні медико-психолого-педагогічні технології діагностики, запобігання і подолання мовленнєвих розладів: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 1–2 жовтня 2009 р.). – Полтава: ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2009. – 242 с. – С. 181–188.

12. Стрельников В. Ю. Компетентнісний підхід в акмеології / В. Ю. Стрельников // Компетентнісний підхід до підготовки випускників вищого навчального закладу: матеріали XXXVI міжвузівської наук.-методичної конф. (Полтава, 22–23 березня 2011 р.): в 2 ч. Ч. 1. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. – 256 с. – С. 167–169.

13. Стрельников В. Компоненты профессиональной компетентности преподавателя высшей школы / В. Ю. Стрельников // Edukacja i ekonomia. Redakcja naukowa prof. dr. hab. V. Rajangu, dr. T. Trocikowski. – Wloclawek – Kaniewo, 2015. – С. 213–221.

14. Стрельников В. Ю. Можливості модульної освіти для інтенсифікації навчання / В. Ю. Стрельников // Підготовка соціального педагога на засадах партнерства. Матеріали науково-практичної конференції 24 листопада 2015 року / За редакцією М. П. Васильєвої. – Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди. – 2015. – 144 с. – С. 25–27.

15. Стрельников В. Ю. Професійний розвиток майбутнього фахівця як складник його соціальної діяльності у контексті сучасної соціокультурної ситуації / В. Ю. Стрельников // Соціально-педагогічна діяльність в умовах трансформації суспільства: теоретичні та прикладні проблеми: монографія / С. П. Архипова, Т. М. Десятов, І. І. Кругляк та ін.; за заг. ред. С. П. Архипової. – Черкаси: Вид. ФОП Гордієнко Є. І., – 2014. – С. 19–46.

16. Стрельников В. Ю. Соціальна адаптація переміщених осіб із зони агресії РФ та учасників АТО у системі освіти дорослих / В. Ю. Стрельников // Філософія публічного управління. 2018. – № 2. – С. 67–70.

17. Стрельников В. Ю. Соціальна робота з безпритульними дітьми: світовий досвід / В. Ю. Стрельников // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу» (м. Полтава, 19–20 квітня 2017 року). У 3-х томах. Том 1. – К.: Університет «Україна», 2017. – 647 с. – С. 161–170.

Ірина ТАМОЖСЬКА

ПІДГОТОВКА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

У Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 р. визначено такі основні напрями реформування освітньої сфери в умовах інноваційного сталого розвитку суспільства: підвищення якості, доступності та конкурентоспроможності освіти, прискорення інтеграції України у міжнародний освітній простір, модернізація мережі навчальних закладів щодо більш ефективного використання їх матеріально-технічних, кадрових, фінансових, управлінських ресурсів, пошук альтернативних моделей організації навчання, що в підсумку сприятиме «переходу від суспільства знань до суспільства життєво компетентних громадян» [8].